

Prva vseslovenska raziskava o soočanju in reševanju etičnih dilem med zdravstvenimi delavci

The first nationwide study on facing and solving ethical dilemmas among healthcare professionals in Slovenia

Štefan Grosek, Rok Kučan,
Jon Grošelj, Miha Oražem,
Urh Grošelj, Vanja Erčulj, Jaro Lajovic,
Ana Borovečki, Blaž Ivanc

Uvod

Z naglim razvojem medicine v zadnjih desetletjih prihaja do vedno večje potrebe po vključevanju medicinske etike v klinično prakso. Zdravstveni delavci se vsakodnevno srečujejo z etičnimi dilemami, ki lahko, v kolikor niso ustrezno obravnavane, vodijo do moralnega distresa, ta pa znatno prispeva k izgorelosti. Podatkov o pogostosti soočanja zdravstvenih delavcev z etičnimi dilemami, o načinih reševanja le-teh ter o delovanju področnih komisij za medicinsko etiko v slovenskem medicinskem prostoru še nimamo.

Metode

Izvedli smo prvo vseslovensko presečno opazovalno študijo, ki je zajemala zdravstvene delavce vseh poklicnih skupin, zaposlene v 12 bolnišnicah in dveh kliničnih centrih. Pripravili smo vprašalnik in ga razdelili 998 zdravstvenim delavcem, izbranih po metodi enostavnega slučajnega vzorčenja.

Rezultati

Stopnja odgovora zaposlenih na sekundarnem nivoju zdravstvene oskrbe je bila 45 %, na terciarnem nivoju pa 51 %. Končni vzorec je zajemal 485 zdravstvenih delavcev. Več kot 70 % sodelujočih je poročalo o (zelo) pogostem soočanju z etičnimi dilemami. Najpogostejše etične dileme med slovenskimi zdravstvenimi delavci so čakalne dobe za diagnostično oz. terapevtsko obravnavo, neoptimalno delo zaradi neurejenih odnosov na oddelkih, skrb za dostojanstvo bolnika ter odnosi med zdravstvenimi delavci in bolniki. Zdravstveni delavci, zaposleni na sekundarnem nivoju, se statistično značilno pogosteje soočajo z etičnimi dilemami s področja dostojanstva bolnika, zaščite bolnikovih osebnih podatkov ter odnosov med zdravstvenimi delavci in bolniki. Pri reševanju etičnih dilem se večina sodelujočih posvetuje s sodelavci ali predstojnikom oddelka. Tri najpomembnejše vloge področnih komisij za medicinsko etiko po mnenju zdravstvenih delavcev so izobraževanje osebja, izboljševanje komunikacije in presoja zahtevnih primerov.

Zaključek

Osveščanje zdravstvenih delavcev o obstoju in pogostosti soočanja z etičnimi dilemami ob njihovem vsakdanjem kliničnem delu ter načinih spoprijemanja z njimi je ključnega pomena za prepoznavo in ustrezno etično obravnavo le-teh ter nedvomno prispeva k odličnosti kliničnega dela slehernega zdravstvenega delavca.

Ključne besede: etične dileme, zdravstveni delavci, soočanje, komisije za medicinsko etiko.

prof. dr. Štefan Grosek, dr. med.
Enota intenzivne nege in terapije
novorojenčkov, Klinični oddelek za
perinatologijo, Ginekološka klinika,
Univerzitetni klinični center Ljubljana
Šlajmerjeva 4, 1000 Ljubljana, Slovenija
in
Katedra za pediatrijo, Medicinska
fakulteta Univerze v Ljubljani
Vrazov trg 2, 1000 Ljubljana, Slovenija

Rok Kučan, dr. med.

Klinični oddelek za intenzivno terapijo
otrok, Pediatrična klinika,
Univerzitetni klinični center Ljubljana
Bohoričeva 20, 1000 Ljubljana, Slovenija
rok.kucan@gmail.com

Jon Grošelj, univ. dipl. teo.

Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani
Poljanska cesta 4, 1000 Ljubljana,
Slovenija

asist. Miha Oražem, dr. med.

Sektor za radioterapijo, Onkološki
inštitut
Zaloška cesta 2, 1000 Ljubljana,
Slovenija

doc. dr. Urh Grošelj, dr. med.

Klinični oddelek za endokrinologijo,
diabetes in presnovne bolezni,
Pediatrična klinika, UKC Ljubljana
Bohoričeva 20, 1000 Ljubljana,
Slovenija in
Katedra za pediatrijo, Medicinska
fakulteta Univerze v Ljubljani
Vrazov trg 2, 1000 Ljubljana, Slovenija

Vanja Erčulj, mag. sc.

Rhosigma, d.o.o., raziskave in
svetovanje
Topniška 45, 1000 Ljubljana, Slovenija

Jaro Lajovic, dr. med.

Rhosigma, d.o.o., raziskave in
svetovanje
Topniška 45, 1000 Ljubljana, Slovenija

prof. dr. Ana Borovečki, dr. med.

Zavod dr. Andrije Štampar, Medicinska
fakulteta Univerze v Zagrebu
Mirogojska 16, 10000 Zagreb, Hrvaška

izr. prof. dr. Blaž Ivanc, univ. dipl. prav.

Oddelek za sanitarno inženirstvo,
Zdravstvena fakulteta Univerze v
Ljubljani
Zdravstvena pot 5, 1000 Ljubljana,
Slovenija